

Bruxelles, 1 iulie 2019
(OR. en)

10688/19

SOC 521
EMPL 402
ECOFIN 674
EDUC 332

NOTĂ

Sursă:	Comitetul pentru ocuparea forței de muncă și Comitetul pentru protecție socială
Destinatar:	Comitetul Reprezentanților Permanenți / Consiliul
Subiect:	Evaluarea recomandărilor specifice fiecărei țări (CSR) pentru 2019 și a punerii în aplicare a recomandărilor specifice fiecărei țări pentru 2018 = Aprobarea avizelor Comitetului pentru ocuparea forței de muncă (EMCO) și Comitetului pentru protecție socială (CPS)

În anexă, se pun la dispoziția delegațiilor avizele sus-menționate, în vederea reuniunii Consiliului (EPSCO) din 8 iulie 2019.

Avizul orizontal privind semestrul pentru 2019

În conformitate cu mandatul acordat de Consiliu, Comitetul pentru ocuparea forței de muncă (EMCO) și Comitetul pentru protecție socială (CPS) au examinat punerea în aplicare a aspectelor legate de piața forței de muncă și a aspectelor sociale din cadrul recomandărilor specifice fiecărei țări pentru 2018. În iunie 2019, EMCO și CPS au transmis Consiliului o notă orizontală cuprinzând reflecții referitoare la propunerile de recomandări specifice fiecărei țări pentru 2019 elaborate de Comisia Europeană, câteva mesaje-cheie desprinse din supravegherea multilaterală exercitată de comitete cu privire la reformele statelor membre în materie de ocupare a forței de muncii și de politică socială și o evaluare a progreselor în direcția îndeplinirii obiectivelor Strategiei Europa 2020. Prezenta notă completează contribuția anterioară cu reflecții privind aspectele legate de guvernanță ale semestrului european (secțiunea 1), punctul de vedere al partenerilor sociali și al ONG-urilor sociale (secțiunea 2) și mesajele tematice rezultate în urma evaluărilor supravegherii multilaterale (secțiunea 3) pentru ambele comitete. ¹

Secțiunea 1: Procesul privind recomandările specifice fiecărei țări în contextul semestrului european

Semestrul european reprezintă un instrument valoros pentru coordonarea, promovarea și monitorizarea eforturilor de reformă ale statelor membre. Acesta evaluează și sprijină reformele statelor membre, precum și componența și calitatea mixului lor de politici mai larg. Pachetul de recomandări specifice fiecărei țări pentru 2019, prezentat de Comisie la 5 iunie, se bazează pe anii anteriori și este recunoscut de comitete ca fiind echilibrat, cu o puternică dimensiune socială. Deși acest lucru este salutat de către comitete, anumite state membre au solicitat o reflecție asupra sferei de aplicare a semestrului din punctul de vedere al domeniilor de politică, subliniind faptul că, în ultimii ani, accentul s-a extins în mod semnificativ. Pilonul european al drepturilor sociale ocupă un loc prioritar, iar principiile sale sunt bine reflectate în pachet, ceea ce reprezintă un alt element pozitiv. Unele state membre au solicitat o mai bună integrare a principiilor pilonului în recomandările specifice fiecărei țări, evaluarea continuă a tuturor principiilor pilonului fiind identificată ca o modalitate valoroasă de a continua activitatea.

¹ Concluziile specifice fiecărei țări vor fi prezentate ca anexă.

În acest an s-a înregistrat o creștere a numărului total de recomandări specifice fiecărei țări în comparație cu anul anterior, reflectând în special adăugarea unor astfel de recomandări specifice investițiilor și primirea Greciei în semestrul european, după ce aceasta a părăsit cu succes programul de asistență financiară. Dimensiunea socială, cea a ocupării forței de muncă și cea educațională au fost consolidate în continuare, ceea ce reprezintă un fapt pozitiv. Comitetele reiterează faptul că, în contextul îmbătrânirii, al digitalizării și al schimbărilor climatice, procesul semestrului ar trebui să mențină o abordare holistică, integrând politici și reforme din toate domeniile relevante, inclusiv domeniul economic, al ocupării forței de muncă, al educației și formării și cel al incluziunii sociale. Orientările privind ocuparea forței de muncă recent adoptate prevăd, în acest context, un fundament juridic și politic.

Pachetul din acest an prevede, de asemenea, o aliniere mai strânsă între investiții și reforme și un accent aferent mai puternic asupra investițiilor în cadrul recomandărilor specifice fiecărei țări. Comitetele iau act de faptul că fiecare stat membru a primit o recomandare specifică țării privind investițiile și că celelalte recomandări specifice fiecărei țări pot avea dimensiuni de investiții, în special în domeniul ocupării forței de muncă, al politicii sociale și al educației. Comitetele iau act de faptul că integrarea dimensiunii de investiții permite o mai bună aliniere între eforturile de reformă și deciziile de investiții, consolidând astfel în continuare semestrul. O serie de membri au solicitat o reflecție mai aprofundată cu privire la legătura dintre nevoile de investiții și fondurile structurale ale UE. Unii au subliniat, de asemenea, necesitatea unei flexibilități suficiente în ceea ce privește regulile politicii fiscal-bugetare și domeniile de politică eligibile pentru finanțarea investițiilor din fondurile structurale ale UE.

Comitetele subliniază că modul lor de lucru în cadrul semestrului, atât în cazul EMCO, cât și în cazul CPS, s-a îmbunătățit de-a lungul anilor și evidențiază următoarele aspecte privind procesul în sine și elaborarea recomandărilor specifice fiecărei țări.

În ceea ce privește **procesul**, comitetele remarcă faptul că prezentarea cu întârziere a recomandărilor specifice fiecărei țări pentru 2019 este un motiv de îngrijorare, mai ales întrucât a implicat imposibilitatea pentru Consiliul European de a oferi o aprobare politică după o evaluare suficientă a pachetului în comitetele Consiliului.

Cooperarea strânsă dintre comitetele EPSCO și ECOFIN a asigurat buna desfășurare a procesului, în ciuda transmiterii cu întârziere a recomandărilor specifice fiecărei țări. Comitetele au continuat să joace un rol activ în pregătirea adoptării recomandărilor specifice fiecărei țări de către cele două formațiuni responsabile ale Consiliului - EPSCO și ECOFIN. Reuniunea comună a CPE, EMCO și CPS constituie în continuare un mod eficient de a purta o discuție despre o serie de recomandări specifice fiecărei țări cu caracter orizontal. Acordarea de timp suficient pentru discuții promovează asumarea, permite o înțelegere multilaterală mai profundă și autentică, iar pe termen lung contribuie la o mai bună punere în aplicare a reformelor.

A fost recunoscută calitatea documentației Comisiei pe tot parcursul procesului semestrului. Consultările bilaterale ale Comisiei cu statele membre pe tema proiectelor de rapoarte sunt apreciate ca modalitate de obținere a unei mai bune înțelegeri a evaluării, a provocărilor conexe și a eforturilor în materie de politică între statele membre și Comisie. De asemenea, acestea au potențialul de a contribui la asumarea mai fermă la nivel național a recomandărilor specifice fiecărei țări, esențială pentru succesul semestrului european. Deși acest lucru este considerat o caracteristică pozitivă a procesului, comitetele reiterează faptul că este de dorit o implicare mai profundă și mai promptă, întrucât aceasta joacă un rol esențial în consolidarea dreptului de proprietate și, în consecință, în reușita reformelor.

Comitetele reiterează, de asemenea, necesitatea unei modalități mai eficiente de a soluționa observațiile statelor membre cu privire la chestiuni concrete înainte de reuniunile principale ale comitetelor. Acest lucru, în paralel cu o prioritizare clară a comentariilor proprii ale statelor membre și orientarea acestor comentarii spre recomandările specifice fiecărei țări, ar servi la concentrarea discuțiilor asupra chestiunilor de fond.

Comitetele salută, de asemenea, creșterea numărului de state membre care au formulat comentarii privind recomandările specifice fiecărei țări și considerentele referitoare la alte state membre, deoarece aceasta este o reflectare a interesului comun și a propagării în Uniunea Europeană. Aceste discuții contribuie la o mai bună înțelegere reciprocă a provocărilor politice comune și la aprofundarea schimbului de bune practici.

Procesul de interconectare a instrumentelor de monitorizare ale comitetelor și de utilizare concretă a acestora în negocierile privind recomandările specifice fiecărei țări s-a dovedit din nou a fi eficace. Constatările raportului de monitorizare a rezultatelor privind ocuparea forței de muncă și cele ale monitorului performanței în materie de protecție socială s-au dovedit, de asemenea, o resursă neprețuită, care stă la baza discuțiilor. Comitetele remarcă faptul că Comisia s-a inspirat în mod semnificativ din activitatea de supraveghere multilaterală în pregătirea recomandărilor specifice fiecărei țări și a bazei de date concrete pentru negocierile privind recomandările respective. Concluziile supravegherii, valorificate pe parcursul discuțiilor privind recomandările specifice fiecărei țări, au furnizat adesea o soluție definitivă pentru un anumit punct de discuții sau de dezbateri. Activitatea de supraveghere, care necesită resurse considerabile atât din partea Comisiei, cât și din cea a statelor membre, și-a dovedit încă o dată valoarea în acest moment al ciclului. În același timp, pentru viitor, a fost menționată necesitatea de a reflecta asupra modalităților de sporire în continuare a eficienței activității de pregătire.

A existat o recunoaștere comună a faptului că implicarea veritabilă a partenerilor sociali, a reprezentanților societății civile și a altor părți interesate relevante rămâne esențială pentru punerea în aplicare și eficacitatea reformelor.

În ceea ce privește **redactarea** recomandărilor specifice fiecărei țări, comitetele remarcă înalta calitate a textului Comisiei și evitarea calificativelor redundante (cum ar fi „continuă”, „în continuare”, „suplimentar”). În mod similar, comitetele au menținut regula generală de a nu accepta modificările propuse care nu sunt factuale și care nu iau în considerare concluziile evaluărilor din cursul semestrului. Comitetele subliniază că recomandările specifice fiecărei țări ar trebui să ofere suficientă claritate cu privire la contextul menționat, dar susțin că considerentele nu ar trebui să funcționeze ca înlocuitoare ale acestora. De asemenea, este de dorit o reflectare mai puternică, într-un mod coerent, în cadrul considerentelor, a progreselor statelor membre.

Într-o perspectivă orientată spre **viitor**, comitetele remarcă faptul că recomandările specifice fiecărei țări ar trebui, de asemenea, să recunoască mai bine realitatea politică a unui proces de reformă. Reformele necesită timp pentru a fi definite, dezbătute și puse în aplicare. Ele sunt adesea puse în aplicare în contextul ciclurilor multianuale. Prin urmare, ar trebui să aibă loc o reflecție privind modul în care, în cadrul recomandărilor specifice fiecărei țări, să fie mai bine integrată o perspectivă pe termen mediu, păstrându-se, în același timp, ritmul reformelor și legăturile cu ciclurile politice naționale.

Secțiunea 2: Opiniile partenerilor sociali și ale reprezentanților societății civile

Implicarea partenerilor sociali și consultarea cu societatea civilă rămân esențiale pentru punerea în aplicare cu succes a reformelor de politică. Cele două comitete au desfășurat schimburi de opinii cu Comisia, cu partenerii sociali europeni și cu ONG-urile sociale în contextul supravegherii multilaterale efectuate de către comitete și al noului pachet de recomandări specifice fiecărei țări, în anticiparea discuțiilor referitoare la recomandările specifice fiecărei țări în sine.

Atât partenerii sociali europeni, cât și ONG-urile sociale au salutat cooperarea consolidată cu comitetele și și-au menținut optimismul în ceea ce privește participarea lor la nivelul UE, dar și-au exprimat îngrijorarea cu privire la implicarea lor oportună și la timp la nivel național, solicitând o cooperare consolidată în toate etapele semestrului european. Partenerii sociali au subliniat importanța implicării lor sporite, inclusiv cu privire la teme care nu se limitează la ocuparea forței de muncă. Reprezentanții societății civile au subliniat necesitatea ca rolul lor să fie mai bine recunoscut în cadrul semestrului european, precum și necesitatea structurării dialogului civil.

Reprezentanții **patronatelor**² au salutat, în majoritate, pachetul ca fiind echilibrat. Recomandările specifice fiecărei țări au devenit mai relevante pentru provocările actuale legate de digitalizare, îmbătrânire și decarbonizare. Pentru a asigura convergența economică și socială, aceștia au susținut că trebuie pus un accent sporit pe reducerea costurilor forței de muncă și pe abordarea sarcinii fiscale asupra costului forței de muncă. Competențele - în special necesitatea de a asigura un nivel adecvat de competențe digitale în cadrul forței de muncă - au fost menționate ca fiind o preocupare majoră. Lacunele în materie de competențe și decalajul dintre competențe și cererea pieței continuă să fie considerate o prioritate esențială, în special pentru IMM-uri, iar reprezentanții ar saluta discuții mai aprofundate pe această temă cu EMCO.

De asemenea, organizațiile patronale au subliniat necesitatea ca statele membre să își modernizeze sistemele de prestații sociale și să aducă îmbunătățiri în ceea ce privește orientarea și rentabilitatea investițiilor sociale, ca parte a eforturilor mai ample de consolidare a finanțelor publice. În ceea ce privește investițiile, sunt necesare investiții atât private, cât și publice. În vederea reducerii sărăciei, investițiile publice joacă un rol esențial în furnizarea de servicii de calitate. Statele membre au fost, de asemenea, încurajate să facă schimb de bune practici și de experiență cu privire la variantele optime de a reduce sarcina fiscală asupra costului forței de muncă prin dezvoltarea unor modalități de finanțare a protecției sociale favorabile ocupării forței de muncă.

² BusinessEurope, SMEunited (asociație de artizanat și IMM-uri în Europa) și Centrul European al Angajatorilor și Întreprinderilor (CEEP)

Reprezentanții **sindicatelor**³ și-au subliniat punctul de vedere, potrivit căruia creșterea economică este fragilă și nu a îmbunătățit în mod semnificativ dimensiunea socială în Europa. Prin urmare, abordarea bazată pe drepturi a pilonului european al drepturilor sociale ar trebui să se reflecte mai puternic în cadrul semestrului european, pentru a face față provocărilor legate de sărăcie, excluziune socială, salarii reduse și accesul la protecție socială. Progresele recente apar pe fundalul anilor de criză, caracterizați de niveluri limitate ale investițiilor, redresarea nefiind încă deplină. Prin urmare, semestrul european ar trebui să aibă un nou model pentru investiții și orientarea fiscală. Statele membre ar trebui să beneficieze de o anumită flexibilitate pentru a activa investițiile publice cu scopul de a crea locuri de muncă de calitate. Având în vedere recomandările specifice fiecărei țări axate pe o finanțare mai strictă, CES solicită o flexibilitate sporită, astfel încât pilonul să poată fi pus în aplicare. Există o marjă de manevră bugetară care ar permite statelor membre să îmbunătățească situația socială. O altă preocupare menționată a fost lipsa punerii în aplicare a concluziilor rezultate în urma evaluării dialogului social, realizată de Comitetul pentru ocuparea forței de muncă împreună cu partenerii sociali.

Reprezentanții **societății civile**⁴ au salutat mai buna acoperire a aspectelor legate de piața muncii, educație și politică socială, precum și integrarea Pilonului european al drepturilor sociale în pachetul de recomandări specifice fiecărei țări pentru 2019. A fost recunoscut, de asemenea, faptul că investițiile și reformele trebuie să meargă mână în mână. Reprezentanții au subliniat că, deși aspectele legate de ocuparea forței de muncă și de educație sunt abordate adecvat în recomandări, este necesar să se pună un accent mai puternic pe aspecte legate de sărăcie și excluziune socială (în special în rândul copiilor și al grupurilor defavorizate), de lipsa de adăpost, de servicii de sănătate sustenabile și la prețuri accesibile, precum și de servicii de îngrijire de lungă durată de bună calitate. S-a subliniat faptul că mediul economic favorabil în prezent reprezintă o oportunitate pentru obținerea unei convergențe sociale ascendente, iar accentul pus pe reforme ar trebui să rămână puternic. Sunt necesare mai multe măsuri pentru persoanele care sunt deja în situație de sărăcie și cu privire la punerea în aplicare a reformelor, în special în ceea ce privește grupurile defavorizate. Sistemul fiscal și de prestații sociale poate sprijini participarea pe piața forței de muncă și poate reduce inegalitățile.

³ Confederația Europeană a Sindicatelor (CES)

⁴ Platforma socială, Eurodiaconia, RECS (în aprilie) și Eurochild

Secțiunea 3: Mesaje orizontale în urma evaluării supravegherii multilaterale și a punerii în aplicare multilaterale

Supravegherea multilaterală, care constă în examinarea *inter pares*, în cadrul unor comitete, a stadiului punerii în aplicare a recomandărilor specifice fiecărei țări, reprezintă una dintre sarcinile principale atât ale Comitetului pentru ocuparea forței de muncă (EMCO), cât și ale Comitetului pentru protecție socială (CPS) în contextul procesului semestrului european.

A. Mesaje în urma evaluării supravegherii multilaterale, desfășurată de Comitetul pentru ocuparea forței de muncă

În perioada cuprinsă între octombrie 2018 și aprilie 2019, EMCO a efectuat evaluări ale supravegherii multilaterale și o evaluare de țară, analizând componentele recomandărilor specifice fiecărei țări legate de următoarele domenii de politică: i. șomajul de lungă durată ii. dialogul social, iii. segmentarea pieței muncii și munca nedeclarată, iv. participarea pe piața forței de muncă, v. politici active privind piața forței de muncă și serviciile publice de ocupare a forței de muncă (SPOFM), vi. educație, competențe, EFP și educația adulților și vii. salarii, competitivitate și impozitarea veniturilor salariale.

Astfel cum s-a menționat mai sus, evaluările EMCO din cadrul supravegherii multilaterale sunt organizate tematic. Acest lucru permite să se tragă concluzii orizontale din fiecare set de evaluări, menționate în prezenta notă.

Evaluarea EMCO privind punerea în aplicare a **Recomandării Consiliului privind integrarea șomerilor de lungă durată pe piața forței de muncă** a avut loc în contextul unei ameliorări a situației pieței forței de muncă, însă disparitățile din UE persistă.⁵ De asemenea, deși toate statele membre au luat măsuri pentru a îmbunătăți punerea în aplicare a recomandării, nivelul de punere în aplicare variază. Capacitatea serviciilor publice de ocupare a forței de muncă reprezintă o provocare generală, iar unele state membre se confruntă, de asemenea, cu disparități regionale semnificative în ceea ce privește furnizarea de astfel de servicii. În mai multe state membre, șomerii de lungă durată sunt determinați să se înregistreze în număr mare datorită faptului că acordarea indemnizațiilor de șomaj este condiționată de înregistrarea prealabilă la serviciile publice de ocupare a forței de muncă. Unele state membre au pus în aplicare politici care vizează prevenirea radierii, dar multe trebuie încă să își îmbunătățească eforturile de comunicare față de persoanele inactive și să dezvolte stimulente pentru înregistrare.

⁵ Mesajele principale au fost trimise către EPSCO separat, a se vedea documentul Consiliului 14409/18.

Evaluarea a confirmat că serviciile suplimentare, cum ar fi măsurile sociale, de sprijin, cele privind sănătatea și formarea sunt importante pentru ocuparea forței de muncă. Au fost depuse eforturi pentru a spori coordonarea dintre diferiții furnizori de servicii, însă coordonarea rămâne o provocare globală. Abordările naționale privind stabilirea punctului unic de contact variază de la integrarea deplină a serviciilor la desemnarea unei autorități care să acționeze ca atare. Acordurile de integrare în muncă sau echivalente sunt prezente în majoritatea statelor membre, dar este necesar să se facă mai mult, în special în ceea ce privește revizuirea periodică a evaluărilor individuale. Au fost prezentate o serie de activități legate de implicarea angajatorilor, inclusiv subvenții speciale pentru serviciile publice de ocupare a forței de muncă și subvenții salariale combinate cu formarea la locul de muncă. Cu toate acestea, în unele state membre, lipsește încă o abordare mai strategică. În ansamblu, deși au existat îmbunătățiri substanțiale în ceea ce privește calitatea și exhaustivitatea datelor colectate cu sprijinul statelor membre pe baza cadrului de indicatori al EMCO, sunt necesare eforturi suplimentare pentru a îmbunătăți datele legate de sustenabilitatea rezultatelor pentru șomerii de lungă durată.

Evaluarea privind **dialogul social** a avut în vedere diferite dimensiuni ale implicării partenerilor sociali în reforme și politici, precum și semestrul european. La evaluare au participat parteneri sociali de la nivel național și european. Deși în marea majoritate a statelor membre există un cadru juridic și instituțional pentru dialogul social, în evaluare s-a luat act de faptul că implicarea partenerilor sociali naționali în elaborarea și punerea în aplicare a reformelor și politicilor sociale și de ocupare a forței de muncă și a semestrului european variază între statele membre care au făcut obiectul evaluării. EMCO a subliniat importanța unei implicări oportune și semnificative.

EMCO a constatat, de asemenea, provocări în ceea ce privește reprezentativitatea partenerilor sociali în unele state membre și a subliniat necesitatea unui sprijin eficace pentru consolidarea capacității partenerilor sociali.

În cadrul evaluării recomandărilor specifice fiecărei țări privind **segmentarea pieței forței de muncă și munca nedeclarată**, s-a constatat că natura segmentării și a muncii nedeclarate este eterogenă în statele membre ale UE, iar statisticile nu oferă întotdeauna o imagine generală a situației actuale. Segmentarea și munca nedeclarată pot dăuna vieții oamenilor în multe feluri (de exemplu, există o legătură cu considerațiile legate de sănătatea și siguranța la locul de muncă și accesul la protecție socială), precum și pentru economie în sens larg. În ultimii ani, statele membre au realizat o serie de reforme în aceste domenii, pentru a promova angajările permanente și crearea de locuri de muncă de calitate, însă va fi nevoie de timp pentru ca reformele să își demonstreze pe deplin efectele. Într-adevăr, multe dintre reformele actuale vizează abordarea consecințelor negative actuale ale liberalizării parțiale a pieței forței de muncă (și anume permiterea unei utilizări mai extinse a contactelor temporare fără modificarea regulamentului privind contractele permanente) cu mai multe decenii mai devreme, de exemplu prin reducerea decalajului dintre reglementarea contractelor permanente și a celor temporare (inclusiv dimensiunea impozitării și a contribuțiilor sociale).

EMCO a subliniat dificultatea de a se ajunge la un consens cu privire la reformele exacte ale pieței forței de muncă care urmează să fie realizate în climatul politic actual. Acest lucru subliniază rolul important pe care partenerii sociali ar putea fi chemați să îl joace, precum și importanța unui dialog social eficient. La fel ca în cazul multor alte aspecte, formarea și competențele pentru a permite oamenilor să profite la maximum de oportunitățile de pe piața forței de muncă sunt extrem de importante (și ar trebui remarcat că unul dintre efectele negative ale segmentării este acela de a face angajatorii reticenți să investească în competențe). Ar trebui să se acorde atenție furnizării de orientări și de consiliere profesională adecvată persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă. Acest lucru are potențialul de a îmbunătăți calitatea ofertelor de muncă și de a reduce necorelarea competențelor.

În general, este important să se combine descurajarea și prevenirea (de exemplu prin activități de sensibilizare și îmbunătățirea încrederii în instituții) în combaterea muncii nedeclarate, iar acest lucru necesită eforturi concertate și coordonare între instituții, cum ar fi inspectoratele, instituțiile de securitate socială, serviciile publice de ocupare a forței de muncă și autoritățile fiscale. În multe cazuri, atitudinile și comportamentele culturale trebuie să se schimbe, iar acest lucru, prin definiție, necesită un efort concertat pe parcursul unei perioade de timp. În plus, este necesară o mai bună înțelegere a rolului și a funcției noilor forme de muncă, inclusiv a muncii prin intermediul platformelor, dată fiind apariția și importanța tot mai mare a unor astfel de forme de ocupare a forței de muncă în statele membre ale UE.

Au fost luate o serie de măsuri pentru consolidarea inspectoratelor de muncă, în ceea ce privește atât numărul total de inspectori, cât și asigurarea faptului că acestea își utilizează resursele într-un mod inteligent și orientat. Statele membre adoptă adesea abordări sectoriale sau regionale pentru a acționa în domeniile cele mai afectate. Cifrele arată că aceste măsuri conduc la rezultate concrete.

În evaluarea EMCO a **participării pe piața forței de muncă** au fost analizate două dimensiuni diferite: participarea persoanelor în sine și creșterea numărului de ore de lucru pentru persoane. În unele cazuri s-a observat, de asemenea, o dimensiune regională a participării pe piața forței de muncă. Disponibilitatea, calitatea și accesibilitatea serviciilor de îngrijire a copiilor și a persoanelor în vârstă pot juca un rol major în participarea femeilor pe piața forței de muncă. Multe state membre depun eforturi pentru îmbunătățirea furnizării de servicii de îngrijire, iar FSE a fost crucial în mai multe țări (deși acest lucru ridică semne de întrebare în ceea ce privește sustenabilitatea pe termen lung). Ar putea fi, de asemenea, de ajutor formulele de lucru și de concediu flexibile.

În același timp, poate fi util să se analizeze sistemele de impozitare, care pot avea o influență asupra participării, în special, a celei de a doua persoane care contribuie la venitul familiei. În mod similar, o concepere atentă a sistemelor de contribuții poate ajuta oamenii să intre și să rămână pe piața forței de muncă. Există din acest punct de vedere o provocare deosebită în ceea ce privește modul în care viitorul muncii poate evolua, iar acest aspect ar trebui ținut sub observație. Mai multe state membre iau măsuri pentru a îmbunătăți transparența și conștientizarea diferenței de remunerare între femei și bărbați și va fi interesant de văzut dacă vor da roade.

În cazul lucrătorilor în vârstă, eforturile de îmbunătățire a participării vizează limitarea accesului la pensionarea anticipată, precum și asigurarea accesului la o formare relevantă pentru piața forței de muncă. În ceea ce privește grupurile dezavantajate care se confruntă cu obstacole multiple în calea participării pe piața forței de muncă, este necesară o abordare multidimensională, care să integreze serviciile sociale și de ocupare a forței de muncă. Recrutarea anonimă este un instrument care poate contribui la combaterea discriminării înrădăcinate pe piața forței de muncă. În pofida obișnuitului argument că multe probleme legate de participarea pe piața forței de muncă sunt oarecum „culturale”, o serie de inițiative recente de succes arată că este posibil să se obțină rezultate pozitive, chiar dacă este nevoie de timp.

În evaluarea privind **politicile active în domeniul pieței forței de muncă și serviciile publice de ocupare a forței de muncă** s-a remarcat faptul că, deși situația de pe piețele forței de muncă se îmbunătățește în întreaga UE, statele membre se confruntă din ce în ce mai mult cu deficite de competențe, iar unele grupuri nu beneficiază de îmbunătățire. Planificarea și punerea în aplicare a politicilor active în domeniul pieței forței de muncă trebuie să aibă loc într-un context mai larg, completând măsurile de educație și de formare, precum și politicile și serviciile sociale, și bazându-se pe acestea. Pentru soluționarea acestor probleme este important să se ia măsuri de formare specifice și să se conceapă modalități bine conturate de identificare a nevoilor de pe piața muncii (partenerii sociali pot juca un rol important în acest sens). Trebuie să existe o modalitate de a măsura calitatea și performanța instituțiilor de formare și de a furniza tuturor părților interesate informații clare cu privire la acest aspect.

Legătura dintre activare și prestații este importantă pentru acceptarea de către public a politicilor, iar modul în care sunt definite criteriile de căutare a unui loc de muncă trebuie să asigure faptul că obiectivul acestei legături este îndeplinit. Pentru a extinde oportunitățile de ocupare a forței de muncă și a îmbunătăți disponibilitatea locurilor de muncă, politicile active în domeniul pieței forței de muncă trebuie să fie însoțite de servicii de consiliere și orientare adecvate privind locurile de muncă. În general, pentru a li se asigura eficacitatea, politicile active în domeniul pieței forței de muncă ar trebui să facă obiectul unui proces continuu de monitorizare, evaluare și revizuire. În ceea ce privește serviciile publice de ocupare a forței de muncă, pentru a le consolida capacitatea și activitățile de comunicare, au fost introduse multe reforme, deși o serie dintre ele au înregistrat întârzieri semnificative. Monitorizarea punerii în aplicare a reformelor va fi esențială pentru a stabili dacă acestea își ating sau nu obiectivele declarate.

În evaluarea privind **educația, competențele, EFP și învățarea în rândul adulților**, multe dintre recomandările specifice fiecărei țări care au fost examinate s-au referit la reforma cuprinzătoare a educației. Au fost scoase în evidență competențele digitale, adesea în cadrul unei strategii guvernamentale mai ample. S-a pus, de asemenea, accentul pe necesitatea de a se îmbunătăți înscrierea în domeniile STIM. Atunci când se iau în considerare măsuri de îmbunătățire a atractivității profesiei de cadru didactic, remunerația este doar o parte (deși importantă) a ansamblului. Trebuie să se acorde atenție mobilității, formării și reducerii sarcinilor administrative.

În ceea ce privește caracterul incluziv al sistemelor de învățământ, abordările statelor membre sunt diferite. Unele se axează pe învățarea limbilor străine, altele pe educația și îngrijirea copiilor preșcolari, iar altele pe asigurarea calității la toate nivelurile. Având în vedere provocările similare cu care se confruntă o serie de state membre, va fi important să se vadă care abordări par să conducă la cele mai bune rezultate. Părăsirea timpurie a școlii reprezintă o problemă în mai multe țări. Capacitatea și eficacitatea sistemelor de alertă timpurie sunt importante, dar este, de asemenea, esențial să se identifice intervențiile care ar trebui să urmeze unei astfel de alerte. O problemă dificilă o poate constitui și identificarea celei mai bune modalități de a implica familiile în aceste intervenții. De asemenea, incluziunea poate depinde în mare măsură de competențele cadrelor didactice și de capacitatea acestora de a lucra cu minoritățile și cu cei care provin din medii defavorizate.

În ceea ce privește EFP, în multe state membre au fost depuse eforturi semnificative de reformă pentru a se îmbunătăți relevanța acesteia. Finanțarea UE a fost deseori utilizată în acest scop, ceea ce, în mod evident, nu reprezintă o problemă în sine, dar ridică un semn de întrebare în ceea ce privește sustenabilitatea proiectelor. Cu toate acestea, trebuie depuse mai multe eforturi pentru a se îmbunătăți atractivitatea EFP și a programelor de ucenicie, deoarece participarea la acestea este adesea la niveluri scăzute. Oportunitățile de ucenicie în cadrul IMM-urilor ar trebui extinse. Implicarea partenerilor sociali este deseori esențială pentru reușita reformelor din domeniul EFP. Se încearcă o serie de abordări inovatoare pentru a se îmbunătăți oferta de educație a adulților și participarea la educația adulților, cum ar fi conturile individuale de formare. În plus față de strategiile naționale, proiectele locale joacă deseori un rol important în abordarea unor lacune geografice specifice în ceea ce privește acoperirea.

În evaluarea privind **salariile, competitivitatea și impozitarea veniturilor salariale** s-a remarcat faptul că creșterea subiacentă a salariilor continuă să fie mai lentă decât se preconizase pe baza relației istorice dintre creșterea salariilor și șomaj. Principalii factori determinanți ai creșterii salariale slabe par a fi nivelurile scăzute ale inflației și creșterii productivității. Dar e posibil să fi jucat un rol și alți factori, precum mobilitatea în interiorul UE și creșterea incidenței muncii cu fracțiune de normă. Un aspect interesant tot mai des întâlnit în câteva state membre este fenomenul cererilor de includere a unui număr mai mare de beneficii nefinanciare în contractele colective de muncă și, în consecință, al reducerii cererii de creștere a salariilor. În toate aceste domenii ar putea fi benefică o analiză mai aprofundată.

Printre măsurile de politică pentru abordarea creșterii slabe a salariilor se numără politicile privind salariul minim, un cadru de negociere colectivă mai puternic, impozitarea și salariile din sectorul public. Printre măsurile indirecte care pot influența creșterea salariilor se numără politicile care, în spiritul pilonului social, sporesc drepturile lucrătorilor și le asigură acestora o voce mai puternică în negocierile colective (de exemplu accesul la securitatea socială, portabilitatea drepturilor, mobilitatea geografică și profesională a lucrătorilor) sau politicile care reduc dualitatea pieței forței de muncă. Deși rolul statelor membre este adesea doar de a asigura un cadru juridic de desfășurare a negocierilor colective, ar putea fi interesant să se ia în considerare eventuale măsuri suplimentare care ar încuraja partenerii sociali să își sporească capacitatea, să extindă domeniul de aplicare al contractelor colective de muncă sau să încheie mai multe contracte colective de muncă pentru acele sectoare sau acei lucrători care în prezent nu sunt acoperiți. Măsurile active de politică în domeniul pieței forței de muncă continuă să aibă potențialul de a face piețele forței de muncă mai adaptabile, să sporească capacitatea de inserție profesională, să îmbunătățească mobilitatea profesională și să extindă oportunitățile de angajare pentru persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă și pentru persoanele neparticipante la piața forței de muncă. Acolo unde salariile sunt în creștere, deseori trebuie luată în considerare chestiunea puterii de cumpărare, întrucât aceasta ar putea continua să scadă (de exemplu din cauza costurilor pentru locuințe). Unele state membre iau în considerare alte măsuri care au un impact asupra salariilor, de exemplu măsuri care în mod indirect măresc productivitatea și creșterea economică prin stimularea cercetării și dezvoltării și prin efectuarea de investiții în capitalul uman (educație, competențe și învățare pe tot parcursul vieții).

B. Mesaje desprinse din evaluările punerii în aplicare multilaterale ale Comitetului pentru protecție socială

În martie 2019, CPS a evaluat punerea în aplicare a unui număr de 38 de recomandări în domeniile care țin de competența sa: i. protecția socială și incluziunea socială; ii. pensiile; iii. asistența medicală și iv. îngrijirea de lungă durată. Aspectele legate de domeniul asistenței medicale au fost examinate împreună cu reprezentanți ai Grupului de lucru la nivel înalt pentru sănătate publică al Consiliului. Evaluările au fost organizate tematic, ceea ce a permis formularea unor concluzii orizontale în cadrul fiecărui domeniu tematic.

Reformele din domeniul incluziunii sociale și al protecției sociale

Expansiunea continuă a economiei europene din ultimii ani a avut drept rezultat îmbunătățirea condițiilor de pe piața muncii și creșterea veniturilor gospodăriilor. Aceasta a condus la scăderea numărului persoanelor expuse riscului de sărăcie sau de excluziune socială la un nivel inferior celui de dinaintea crizei ⁶. Cu toate acestea, în pofida acestor evoluții pozitive, caracterul favorabil incluziunii al redresării rămâne un motiv de îngrijorare, inegalitățile rămânând la cote înalte, iar persoanele aflate în situații vulnerabile riscând să fie lăsate în urmă. Pentru abordarea acestor provocări rămâne esențială existența unor sisteme de protecție socială bine concepute, care investesc în participarea activă a oamenilor în societate și în economie și care asigură protecție împotriva riscurilor de-a lungul întregii vieți.

În cadrul evaluărilor punerii în aplicare multilaterale din 2019, CPS a evaluat progresele înregistrate în ceea ce privește unsprezece recomandări în domeniul protecției sociale și al incluziunii sociale. La fel ca în anii anteriori, majoritatea recomandărilor specifice fiecărei țări din acest domeniu tematic continuă să se axeze puternic pe incluziunea activă, în special pe îmbunătățirea gradului de acoperire și a caracterului adecvat al prestațiilor sociale și pe reducerea disparităților regionale și a fragmentării schemelor de sprijin pentru venit. În alte recomandări adresate statelor membre s-a solicitat abordarea lacunelor în materie de protecție socială pentru persoanele care lucrează cu contracte atipice, îmbunătățirea modului în care sunt concepute sistemele fiscale și de prestații sociale și a structurii cheltuielilor sociale, precum și furnizarea de servicii de înaltă calitate (servicii de îngrijire a copiilor și locuințe).

Evaluările multilaterale ale CSP au arătat că statele membre continuă să depună eforturi pentru a soluționa problemele identificate, dar punerea în aplicare a reformelor pare să fi încetinit. În special, comitetul a estimat că, pe parcursul anului trecut, progresele au fost limitate în aproape două treimi dintre statele membre evaluate. În comparație, concluziile din anul anterior au arătat progrese limitate în ceea ce privește aproximativ o treime din recomandările specifice fiecărei țări evaluate, restul țărilor demonstrând anumite progrese sau progrese substanțiale. Pentru unele state membre, punerea în aplicare a reformei a fost întârziată din cauza necesității de a se atinge obiectivul bugetar pe termen mediu și de a se îndeplini cerințele pentru respectarea dispozițiilor Pactului de stabilitate și de creștere.

⁶ 22,4 % din populația UE în 2017.

Date fiind aceste rezultate și incertitudinile legate de perspectivele economice viitoare, CPS subliniază că există o nevoie urgentă ca statele membre să își reînnoiască și să își accelereze eforturile de reformă. Incluziunea socială, investițiile și protecția ar trebui, în conformitate cu principiile relevante stabilite în Pilonul european al drepturilor sociale și inspirate de abordarea incluziunii active, să rămână obiective orientative pentru reformele statelor membre.

Reformele în domeniul pensiilor

Având în vedere ponderea lor bugetară și importanța lor socială ridicată, pensiile au reprezentat unul dintre elementele cele mai importante ale agendelor de reformă ale statelor membre încă de la începutul semestrului european. În ultimul deceniu, reformele în domeniul pensiilor s-au concentrat pe adaptarea sistemelor de pensii la schimbările demografice și pe asigurarea viabilității financiare a acestor sisteme. Mai recent, au început să devină proeminente aspecte referitoare la caracterul adecvat, însă atenția acordată reformelor legate de sustenabilitate din domeniul pensiilor a rămas puternică în recomandările specifice fiecărei țări pentru 2018.

CPS a evaluat punerea în aplicare a treisprezece recomandări în domeniul pensiilor, majoritatea acestora vizând multiple aspecte ale sistemelor de pensii. În nouă recomandări a fost subliniată sustenabilitatea pensiilor, iar în cinci dintre ele caracterul lor adecvat sau echitabil. Trei state membre au fost încurajate să unifice normele referitoare la diferite grupuri de populație; în alte recomandări s-a pus accentul pe durata prelungită a vieții profesionale sau pe furnizarea de pensii suplimentare.

Evaluările punerii în aplicare multilaterale a recomandărilor specifice fiecărei țări din 2018 au arătat că o serie de țări au introdus și continuă să pună în aplicare măsuri pentru a aborda provocările în materie de sustenabilitate cu care se confruntă sistemele lor de pensii. Aceste măsuri includ creșterea vârstelor de pensionare, înăsprirea condițiilor de eligibilitate și limitarea oportunităților de pensionare anticipată. Unele state membre au luat măsuri pentru a revizui mecanismele de calculare a pensiilor sau pentru a dezvolta stimulentele pentru amânarea pensionării. Alte țări au raportat că au luat măsuri de îmbunătățire a caracterului adecvat al pensiilor, printre care majorarea pensiilor minime, plăți extraordinare pentru pensiile cele mai mici și indexarea. Câteva state membre au început reforme importante ale sistemului de pensii, care se preconizează că vor produce rezultate în anii următori.

Evaluarea CPS a arătat că aproximativ jumătate din statele membre care au făcut obiectul evaluării au realizat unele progrese sau progrese substanțiale, în timp ce, în evaluarea de anul trecut, acest lucru a fost valabil numai pentru o treime dintre statele membre. Totuși, anul acesta două state membre nu au înregistrat niciun progres în ceea ce privește îndeplinirea cerințelor formulate în recomandările lor.

Având în vedere această evaluare, CPS consideră că, pentru a se putea face față presiunilor demografice tot mai mari din societățile noastre în curs de îmbătrânire, în unele state membre sunt necesare mai multe eforturi, în timp ce statele membre care au adoptat deja reforme trebuie să pună în aplicare aceste reforme în mod riguros și să evite un regres. Preocupările privind caracterul adecvat ar trebui să ocupe un loc mai prominent în agendele de reformă ale statelor membre. Pe măsură ce speranța de viață crește, durata prelungită a vieții profesionale va deveni esențială pentru ca bărbații și femeile să poată obține pensii adecvate. Pe agendele de reformă ale statelor membre ar trebui să se regăsească măsuri care conduc la o durată mai îndelungată a activității profesionale, la retrageri de pe piața forței de muncă la momente mai târzii, precum și la condiții egale în ceea ce privește acumularea drepturilor la pensie.

Reformele în domeniul asistenței medicale

Un element-cheie al modelului social european îl reprezintă sistemele de sănătate universale și sustenabile, cu acces garantat la asistență medicală în timp util, de înaltă calitate și la prețuri accesibile. Și deși sistemele de sănătate diferă de la un stat membru la altul, multe dintre provocări sunt comune. Îmbătrânirea populației, creșterea costurilor tehnologiilor inovatoare și ale medicamentelor, lipsa sau repartizarea inegală a personalului medical se numără printre factorii care pun presiune pe sistemele de sănătate din statele membre.

În semestrul aferent anului 2018, douăsprezece state membre au primit recomandări specifice în domeniul asistenței medicale. În total, șapte state membre au primit recomandări de a îmbunătăți sustenabilitatea fiscală și raportul cost-eficacitate al sistemelor lor. De asemenea, două dintre aceste state membre se confruntau cu aceleași provocări legate de accesibilitate ca restul țărilor evaluate.

Evaluările multilaterale, desfășurate împreună cu reprezentanți ai Grupului de lucru la nivel înalt pentru sănătate publică al Consiliului, au arătat că toate statele membre evaluate își reformează sistemele de sănătate pentru a aborda provocările identificate, chiar dacă cu un grad de intensitate diferit. Eforturile de reformă variază de la pachete de reformă cuprinzătoare (care necesită abordări pe termen lung pentru adoptare și punere în aplicare și care, prin urmare, pot face obiectul unor întârzieri) la măsuri pe termen scurt (care, totuși, nu abordează întotdeauna problemele fundamentale). Reformele includ măsuri de consolidare a furnizării de asistență medicală primară și integrată și de transferare a unor servicii în afara sectorului spitalicesc; modalități de îngrijire îmbunătățite și integrate pentru pacienții cu boli cronice, programe de depistare și de prevenire consolidate, stimulente pentru pacienți, medici și farmaciști menite să limiteze cheltuielile farmaceutice, măsuri de îmbunătățire a accesului persoanelor celor mai vulnerabile de exemplu la anumite medicamente și tratamente; eforturi de promovare a unor stiluri de viață mai sănătoase (inclusiv în rândul populației mai tinere), precum și măsuri care să abordeze deficitul de personal, salariile mici și distribuția teritorială inegală a personalului medical în unele state membre.

În ciuda eforturilor depuse de statele membre, progresele înregistrate din iunie 2018 în ceea ce privește reformarea sistemelor de sănătate par să fi încetinit. Conform evaluării CPS din acest an, aproximativ jumătate din țările care au făcut obiectul evaluării au înregistrat anumite progrese sau progrese substanțiale în abordarea provocărilor identificate, în timp ce în cealaltă jumătate progresele au rămas limitate. În schimb, marea majoritate a statelor membre evaluate anul trecut au realizat anumite progrese sau progrese substanțiale. Comitetul subliniază necesitatea de a continua, a accelera și a aprofunda reformele începute, în special în ceea ce privește îmbunătățirea eficacității și eficienței sistemelor de sănătate. Sunt necesare măsuri preventive adecvate pentru a spori sustenabilitatea, fără a compromite calitatea serviciilor și accesul la acestea. De asemenea, sunt necesare mai multe eforturi în ceea ce privește integrarea diferitelor servicii de asistență medicală și o mai bună coordonare între serviciile de sănătate și cele sociale.

Reforme în domeniul îngrijirii de lungă durată

În 2018, trei state membre au primit recomandări specifice privind aspecte legate de îngrijirea de lungă durată, cu un accent general pe îmbunătățirea raportului cost-eficacitate, dar și pe abordarea fragmentării și a guvernanței serviciilor. Măsurile raportate includ testarea unor noi soluții pentru furnizarea integrată de servicii de îngrijire de lungă durată în mediul familial, raționalizarea serviciilor de îngrijire pentru persoanele cu boli cronice, precum și instituirea unor mecanisme unificate de examinare a nevoilor medicale ale pacienților.

Se mențin preocupările legate de furnizarea de servicii formale de îngrijire de lungă durată pentru a răspunde nevoilor în creștere, având în vedere îmbătrânirea populației în întreaga Europă. Având în vedere presiunea asupra sustenabilității și funcționării sistemelor de îngrijire de lungă durată, CPS recunoaște necesitatea unei abordări din ce în ce mai proactive în materie de politici, urmărindu-se în același timp consolidarea prevenirii și promovarea unei îngrijiri eficiente și eficace din punctul de vedere al costurilor, fără a compromite calitatea, accesibilitatea și condițiile acesteia pentru o viață independentă.
